

Instrucțiunea privind ocrotirea vieții și sănătății copiilor în instituțiile de educație timpurie din Republica Moldova

I. Considerații generale

1. Instrucțiunea privind Ocrotirea vieții și sănătății copilului în instituțiile de educație timpurie, în continuarea „Instrucțiunea” este elaborată în conformitate cu Codul Educației al Republicii Moldova (nr.152 din 17 iulie 2014), Regulamentul de organizare și funcționare a instituției de educație timpurie (Ordinul Ministerului Educației nr.297 din 22.04.2016), Regulamentul Sanitar (Hotărârea Guvernului nr. 1211 din 4 noiembrie 2016), Ordinul Ministerului Educației nr. 77 din 22.02.2013 „Cu privire la procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului”, Ordinul Ministerului Educației nr. 858 din 23.08.2013 „Cu privire la Metodologia de aplicare a Procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului”, Ordinul Ministerului Educației nr. 1049 din 10.10.2014 „Cu privire la punerea în aplicare a Instrucțiunii privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului”, Instrucțiunea privind organizarea alimentației copiilor și elevilor în instituțiile de învățământ general (Hotărârea Guvernului nr. 722 din 18.07.2018).
2. Prezenta Instrucțiune include acțiuni ce țin de ocrotirea sănătății fizice și psihice a copiilor, ținând cont de particularitățile psihofiziologice ale copiilor.
3. Respectarea Instrucțiunii este obligatorie pentru toți angajații instituției de educație timpurie și părinții copiilor.
4. Responsabilitatea de viața și sănătatea copiilor în grupe o poartă educatoarea.
5. Se interzice accesul pe teritoriul și în clădirea instituției a persoanelor necunoscute, fără a prezenta actele de identitate. Persoanele cu funcții de control din diverse instituții (SAP, DGETS, APL, CSP, ANSA, Apă-Canal, etc) se vor prezenta la directorul instituției, iar în lipsa acestuia la metodist sau asistentul medical cu permisul de la locul de muncă și actul/dovada ce confirmă dreptul la vizitarea/controlul instituției.
6. Instituția de educație timpurie desemnează prin ordin intern, angajați responsabili de monitorizarea persoanelor care vizitează instituția. Persoanele care au intrat în instituție sunt înregistrate într-un registru de evidență a vizitatorilor cu indicarea numelui și prenumelui vizitatorului, persoana vizitată, ora intrării și ora ieșirii. Persoanele care vizitează instituția vor purta pe toată durata vizitei ecusonul cu inscripția „vizitator”.
7. Persoanele (reprezentanți ai diferitor servicii, persoane fizice, persoane oficiale etc.) care intră în instituția de educație timpurie pentru a comunica direct cu copii sunt informate despre politica de protecție a copilului, inclusiv a datelor cu caracter personal. Părinții/reprezentanții legali ai copilului vor da acordul în scris în privința evaluării copilului/copiilor de către comisia multidisciplinară din instituție, dar și de comisia Serviciului de asistență psiho-pedagogică municipală/raională.
8. Părinții/ reprezentanți legali/îngrijitorii copiilor sunt informați despre activitățile în afara instituției (concurs, festival, excursie etc.) la care iau parte copiii și își oferă consimțământul în scris în această privință.
9. Vizita/controlul încăperilor din instituție a persoanelor cu funcții de control se va efectua doar în prezența directorului, după caz a metodistului, asistentului medical, sau a șefului responsabil pe problemele de gospodărie. Vizita de control la blocul alimentar, este obligatorie cu prezentarea carnetului cu examenul medical, dar și echipați cu echipament special (halat, bonetă, bahile). În grupe se admite vizita cu halat și bahile.

10. Se interzice convocarea ședințelor operative, altor ședințe în timpul aflării copiilor în instituție, precum și sustragerea educatorilor de la lucrul cu copiii pentru efectuarea altor activități de serviciu. Se admit ședințe doar pe perioada somnului de zi al copiilor, supravegherea copiilor, fiind asigurată în dormitor de către asistenții de educatori.
11. În fiecare instituție de educație timpurie lângă aparatele telefonice trebuie să fie afișate numerele de telefon ale Serviciului Medical de Urgență, Serviciului de Pompieri și Salvatori și ale altor servicii necesare.
12. În fiecare instituție pe holul central va fi amenajat panoul pentru părinți în care se vor regăsi și Fișa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului, care poate fi completat de angajații instituției, părinții/reprezentanții legali ai copilului în caz de suspiecții a cazului de abuz, etc și raportate către autoritatea tutelară locală, alte instanțe după caz.

II. Personalul instituției

13. În instituția de educație timpurie sunt admiși la serviciu doar persoane care au susținut examenul medical și instruirea igienică, care au fost cunoscuți cu Regulamentul instituției de educație timpurie, Regulamentul intern, fișa postului, regulamentul sanitar, care au fost instruiți cu regulile antiincendiare, Instruirea cu privire la ocrotirea vieții și sănătății copiilor, alte acte normative.
14. Fișa medicală personală cu controlul medical al colaboratorilor și certificatul de instruire igienică se păstrează în cabinetul medical al instituției. Tot personalul instituției susține examenul medical și instruirea igienică conform graficului stabilit. Persoanele care refuză să susțină examenul medical sau instruirea igienică nu sunt admise la serviciu.
15. Lucrătorii blocului alimentar și depozit, asistenții de educator zilnic sunt verificați de asistenta medicală la prezența bolilor purulente, tăieturi, cu înregistrarea acestora în „Registrul sănătății”.
16. În instituția de educație timpurie se vor respecta cu strictețe regulile antiincendiare. Fiecare angajat din instituție trebuie să cunoască planul de evacuare în caz de incendiu; amplasarea mijloacelor antiincendiare primare; să poată mânui stingătorul; să aibă în grupe mijloace de securitate (măști de tifon sau respiratoare) pentru copii și adulți conform numărului acestora în caz de incendiu sau alte situații de pericol; să acorde primul ajutor în caz de traumă, sufocare cu obiecte sau alimente, în caz de îmbolnăvire.
17. Personalul instituției trebuie să cunoască și respecte cu strictețe normele sanitare și de întreținere a încăperilor, a inventarului, de prelucrare a jucăriilor, a veselei, regimul zilei, orarul de aerisire a încăperilor, a regimului de temperatură în încăperi, de iluminare, de utilizare a echipamentului sanitar.
18. Asistenta medicală lunar organizează lectorate, seminare pentru cadrele didactice și auxiliare cu verificarea cunoștințelor, dar și a respectării celor învățate cu înregistrarea în registrul special.
19. Personalul care este bolnav sau cu semne de îmbolnăvire cu boli infecțioase nu se admite, sau se izolează îndată de la locul de muncă.
20. În instituția de educație timpurie comunicarea adulților cu copiii trebuie să fie orientată pe principiul abordării individualizate a fiecărui copil, pe relații de parteneriat, de încredere.
21. Se interzice categoric să se ridice vocea, țipe, strige la copii, să se aplice metode de pedeapsă fizică sau psihică asupra copiilor. În prezența copiilor adulții sunt obligați să se adreseze doar pe prenume, utilizând formula de politețe „dumneavoastră, dumneata”. Se interzice adulților să rezolve careva conflicte, neînțelegeri în prezența copiilor.

22. Se interzice administrației să facă careva observații angajaților în prezența copiilor și a părinților acestora. În prezența copiilor adulții vor comunica calm, pe un ton binevoitor.
23. Personalul instituției se va adresa copilului doar pe prenume, fără ai schimonosi numele, sau al eticheta.
24. Directorul instituției, educatorii vor familiariza părinții/reprezentanții legali ai copiilor cu Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.
25. Angajații instituției de educație timpurie care sunt martori sau dețin informație despre un act de abuz, neglijare, exploatare, trafic sunt obligați să intervină pentru a-l stopa sau să solicite ajutor în cazul în care nu pot interveni de sine stătător.
26. Se interzice aplicarea sancțiunilor/pedepselor copiilor care lezează demnitatea umană și contravin prevederilor actelor în domeniul drepturilor omului/ copilului. Se admit metode de disciplinare pozitivă, ce nu lezează psihicul, demnitatea copilului.
27. Educatorii vor organiza activități cu copiii de recunoaștere a persoanelor de încredere, de prevenire a abuzului și violenței fizice și psihice printre copii, vor organiza activități de formare a competențelor la copii în situații de risc, de a spune „nu” în situații de risc, de solicitare a ajutorului de la persoane de încredere.
28. Angajații instituției de educație timpurie sunt obligați să comunice imediat cazurile suspecte sau confirmate de abuz, neglijare, exploatare, trafic directorului instituției sau coordonatorului. În lipsa acestora, în cazurile suspecte sau confirmate de abuz sexual, vătămări corporale, neglijare severă, forme grave ale abuzului psihologic, exploatare a copiilor, din partea personalului din instituție, a părinților copiilor și altor persoane, angajații instituției sunt obligați să informeze imediat telefonic, iar timp de 24 de ore - să expedieze Fișa de sesizare asistentului social comunitar de la locul de trai al copilului.
29. Cazurile de abuz și neglijare sunt examinate în cadrul instituției de către Grupul de lucru (Comisia) intrainstituțională, desemnat prin ordin.
30. Educatorii trebuie să cunoască și respecte măsuri de securitate, în stradă, încăpere, să poată mânui diferite obiecte (calculator, imprimantă, electrocasnice, etc) și jucării cu respectarea instrucțiunii de exploatare a acestora.
31. Directorul, educatorul, asistenta medicală sunt obligate să dețină telefoanele tuturor părinților copiilor, dar și a altor rude apropiate.
32. Educatorul, este obligat să cunoască necesitățile individuale ale fiecărui copil din grupă.
33. Educatorii vor stabili împreună cu copiii reguli de comportare în grupă, afară la plimbare cu respectarea acestora.
34. Supravegherea copiilor în grupă/instituție se face de către educator pe toată perioada aflării acestora în instituție. Educatorul nu are voie să plece din grupă și să lase copiii în grija altor persoane.
35. Se interzice repartizarea copiilor in grupele unde lucrează mamele sau alte rude.
36. Se interzice ca părinții să distragă atenția educatorului în timpul când acesta se află cu copiii. Orice întrebare cu referire la comportamentul, dezvoltarea copilului se va planifica din timp și va avea loc în afara grupei, în timpul liber al educatoarei.
37. Tot personalul instituției este obligat să păstreze datele cu caracter personal al copiilor și părinții acestora fără a le divulga sau utiliza în diverse scopuri.
38. Se interzice cadrelor didactice utilizarea telefoanelor mobile și de serviciu în scopuri personale, pe perioada zilei, îndeosebi, în perioada activităților, plimbărilor.

III. Teritoriul instituției

39. În dependență de condițiile locale, sectorul rezervat instituției de educație timpurie trebuie împrejmuțit cu gard de înălțimea de cel puțin 1,6 m. Accesul pe teritoriul instituției va fi asigurat prin poarta pietonală cu automatizare prin interfon și prin poartă culisantă cu sistem autoportant. Poarta pietonală va fi deschisă în perioada 07.00-09.00, dimineața și 17.00-19.00, seara. Pe parcursul zilei poarta pietonală va fi închisă cu zăvor sau sistem de blocare, care va fi inaccesibil copiilor, dar și persoanelor din stradă. Poarta culisantă este destinată pentru intrarea și ieșirea mașinilor specializate. Acestea se închid și deschid doar pentru mașinile specializate (mașina de evacuare a gunoiului, mașinile cu produse alimentare, urgența, pompierii). După fiecare ieșire a transportului specializat, poarta culisantă se închide prin zăvor sau sistem autoportant. Pentru transportul personal al angajaților și părinți este interzis accesul pe teritoriul instituției.
40. Responsabil de închiderea porților este șeful responsabil pe problemele de gospodărie.
41. Tot inventarul de pe terenul instituției, inclusiv instalațiile pentru jocuri și educație fizică (turnuri, scărițe, tobogan de lemn, rachete, căsuțe etc.) trebuie să fie rezistente, funcționale, cu parapet trainic, fără colțuri ascuțite, suprafețe neșlefuite, fără cuie și șuruburi ieșite în afară. Se interzic tobogane de tip burlan închis pentru a evita blocările copiilor în ele. Acestea trebuie să corespundă standardelor de calitate, normelor sanitare și vârstei copiilor.
42. Copiilor li se interzice să alunece de pe tobogan, stând în picioare.
43. Fiecare grupă are terenul său de joacă, cu verandă, nisipar. Periodic se va verifica trăinicia acoperișurilor de protecție a pavilioanelor/veranzilor și altor instalații.
44. Toate nisiparele de pe terenurile de joacă vor fi acoperite cu capac. Nisipul se va schimba o dată la 3 luni.
45. Se interzice de a bate cuie în pereții veranzilor/pavilioanelor, pe instalațiile de joacă la nivelul înălțimii copiilor.
46. Se interzice instalarea bordurilor de cărămidă cu colțul ascuțit în sus în jurul răzoarelor cu flori, pentru delimitarea terenurilor, etc.
47. Gardul și poarta trebuie să fie în stare bună, fără găuri, spații libere, pentru a preveni intrarea câinilor maidanezi pe teritoriu, dar și plecarea/evadarea copiilor din instituție.
48. Pavajul și terenurile de joacă în jurul instituției trebuie să fie plane, fără gropi sau rădăcini ale copacilor ieșite înafara solului.
49. Gropile de pe teritoriu formate vor fi acoperite cu asfalt sau sol, fântânile arteziene acoperite cu capac de protecție, lăzile de gunoi - închise cu capac.
50. Se interzice instalarea, depozitarea obiectelor periculoase pentru copii pe teritoriu (scânduri neșlefuite, lăzi, bucăți de cablu electric, sticlă, pietre, plante otrăvitoare ș.a.).
51. Intrările în subsol, dar și la scările antiincendiară vor fi blocate cu uși pentru a preveni căderile de la înălțime.
52. Se interzice plantarea florilor otrăvitoare (crini, macul, lăptuca și alte plante otrăvitoare) în răzoare și a arbuștilor cu poame necomestibile pe teritoriul instituției. Anual, primăvara, arborii se vor curăța de crengile uscate, crengile mari ce se apleacă spre sol, se va efectua curățarea decorativă a arbuștilor. În caz de rupere a unor crengi sau copaci, până la tăierea lor, teritoriul se va îngrași pentru a bloca accesul copiilor și adulților. Arborii uscați, dar și cei doborâți în urma calamităților naturale vor fi tăiați și înlăturați la timp de pe teritoriu.
53. Terenul agricol va fi îngrijit de educatori împreună cu copiii. Copiii vor fi asigurați cu inventar de îngrijire pentru copii în stare bună (hârlețe, greble, lopeți, găleți, stropitori, mături). Se interzice copiilor să îndeplinească lucrări cu inventar agricol pentru adulți. Se interzice depozitarea inventarului agricol în locuri accesibile copiilor.

54. Copiilor cu vârsta de 6-7 ani li se permite să transporteze/care greutăți nu mai mari de 2 kg sau 2 litri cum ar fi apă în stropitoare, gunoi colectat de pe terenul agricol. Copiii vor lucra pe terenul agricol timp de 10-15 min.
55. Sectorul de gospodărie se va izola de celelalte încăperi, iar intrarea către sector va fi închisă. Se interzice depozitarea materialului inflamabil pe teritoriul instituției.
56. Construcțiile gospodărești se vor dota cu mijloace antiincendiare. Teritoriul instituției va fi asigurat cu un panou de utilaj antiincendiar:
 - stingătoare — 2;
 - topoare — 2—4,
 - daltă — 1—2,
 - cângi — 2—4,
 - ladă cu nisip — 1,
 - butoi cu apă — 1.
57. WC-ul din curtea instituției (unde se mai păstrează în mediul rural) pentru copii va avea capac cu mâner, iar gaura — diametrul nu mai mare de 15—18 cm. Gropile sistematic vor fi curățate și închise ermetic. Copiii vor merge la astfel de wc însoțiți de asistentul de educator.
58. Se interzice arderea gunoiului, frunzișului pe teritoriul instituției, pentru prevenirea incendiilor, poluarea aerului.

a) Teritoriul instituției în perioada primăvară-toamnă a anului

59. Pe perioada primăvară - vară a anului, zilnic, șeful responsabil pe problemele de gospodărie și asistenții de educatori, măturătorii, dimineața, înaintea organizării plimbării copiilor în aer liber vor verifica teritoriul și terenurile de joacă de obiecte periculoase (seringi, pietre, bucăți de sticlă, pastile, etc), genți, pachete suspecte la material explozibil, dar și de ciuperci și plante otrăvitoare. În caz de depistare a pachetelor sau a genților suspecte se va anunța directorul instituției și poliția. Nimeni nu se va atinge de obiectele date.
60. În cazul depistării obiectelor periculoase, dar și a ciupercilor, plantelor otrăvitoare acestea vor fi strânse de măturător, asistenții de educatori, aceștia fiind echipați cu mănuși de protecție și echipament de îngrijire pentru a preveni traumatizarea și infectarea.
61. Zilnic măturătorul și asistenții de educatori vor mătura teritoriul și terenurile de joacă, stropindu-le în prealabil cu apă. Gunoiul adunat va fi îndată evacuat.
62. Zilnic de 2 ori în zi, înainte de plimbările copiilor, asistenții de educator vor afâna nisipul din nisipare și-l vor opări cu apă clocotită.
63. Săptămânal măturătorul și asistenții de educatori vor prăși, smulge de pe asfalt, răzoarele de flori și agricole, buruienile.
64. După ploii se va evacua apa adunată în băltoace pe terenul de joacă sau pe căile de acces.
65. Toamna zilnic se vor aduna și evacua frunzișul căzut din copaci.
66. Toate cadrele didactice sunt obligate să cunoască ciupercile otrăvitoare, pomușoarele, ierburile ce cresc pe teritoriul instituției și să organizeze activități cu copiii de cunoaștere/recunoaștere a acestora în imagini, la plimbare pe teritoriul grădiniței, dar și în afara ei, să le vorbească despre pericolele acestora pentru viață și sănătate, măsurile de protecție.

b) Teritoriul instituției în perioada de iarnă

67. În perioada iernii, în deosebi în zilele cu zăpadă, polei, șeful responsabil pe problemele de gospodărie, împreună cu măturătorul va verifica acoperișurile construcțiilor de pe teritoriul instituției de zăpadă și țurțuri. Zăpada și țurțurii vor fi curățate pe măsura depunerii pe acoperișurile veranzilor/pavilioanelor de joacă, alte instalații.
68. Zilnic la căderea zăpezii sau formării poleiului, gheții pe căile de acces din instituție, scări se va presăra material antiderapant.
69. Atributele de joacă ale copiilor, (săniuțele) se vor păstra sub scările instituției sau după caz, în veranzi special amenajate.
70. Jocurile copiilor cu zăpadă se vor organiza doar în prezența și cu supravegherea cadrelor didactice.

IV. Reguli de securitate în situații excepționale

71. În cazul apariției unor situații imprevizibile/excepționale ce pot pune în pericol viața și sănătatea copiilor, dar și a personalului din instituția de educație timpurie, cadrele didactice și nedidactice sunt obligate:
 - să asigure evacuarea în siguranța a copiilor;
 - să anunțe administrația instituției despre cele întâmplate, la necesitate să acorde primul ajutor;
 - la necesitate să apeleze la serviciile situații excepționale - 112.
72. În caz de incendiu e necesar în mod obligatoriu de evacuat toți copiii din încăperi conform planului de evacuare, închizând toate geamurile cu scopul neadmiterii răspândirii rapide a flăcărilor; de anunțat directorul despre incendiu; de anunțat serviciul pompieri; de deconectat/debransat sistemul de electricitate; de aplicat stingătoarele pentru stingerea incendiilor.
73. În caz de traumatizare a copilului e necesar:
 - de a acorda imediat primul ajutor;
 - de a înlătura obiectele și factorii ce-i pot pune în pericol viața și sănătatea (de deconectat/debransat de cablurile electrice, de stins hainele arzând, de înlăturat obiectele traumatizante/periculoase, etc);
 - de aplicat măsuri de salvare a copilului accidentat în mod de urgență (de a restabili/elibera căile respiratorii de corpuri străine, de efectuat respirație artificială, masajul extern la inimă, de oprit sângerările/hemoragiile);
 - de menținut funcțiile vitale ale organismului copilului până la venirea lucrătorului medical;
 - de anunțat administrația instituției, asistenta medicală, părinții/reprezentanții legali ai copilului, iar la necesitate de apelat la serviciul medicină de urgență.
74. În situații de avariere a sistemului termoelectric e necesar de evacuat copiii din încăperi și de anunțat administrația instituției.
75. În caz de plecare nesupravegheată a copilului de pe teritoriul instituției în timpul plimbării, alte situații, educatorul este obligat în mod de urgență să anunțe administrația instituției, părinții/reprezentanții legali ai copilului. În mod de urgență directorul instituției anunță cel mai apropiat sector de poliție, organizează căutările copilului, enunțând semnele caracteristice: înfățișare, vârstă, nume, prenume, îmbrăcăminte.

V. Încăperile instituției

76. Elementele constitutive ale clădirii instituției de educație timpurie (sistemul de comunicații, utilajul tehnic, sistemele de distribuire a apei, de încălzire și canalizare, de ventilare, acoperișul, podelele, scările, ramele geamurilor, rețeaua electrică, precum și mijloacele antiincendiar și a.) trebuie să fie supuse controlului tehnic (toamna și primăvara) efectuat de o comisie specială, care va întocmi actele corespunzătoare privind exploatarea lor în continuare.
77. În instituția de educație timpurie la intrare se vor amplasa de asupra ușii indicatoare electronice cu inscripția „ ieșire”. Indicatoare de hârtie cu inscripția „ieșire” se vor amplasa și pe holurile instituției îndreptate cu săgeata spre căile de ieșire din instituție. La fiecare bloc se va acroșa planul de evacuare în caz de incendiu, sau alte calamități naturale.
78. Fiecare bloc al instituției va fi dotat cu sistem antiincendiar (stingătoare, etc).
79. Grupele cu regim de noapte și cele cu copii de vârstă mică trebuie amplasate la parter. Plasarea lor la etajul doi e posibilă numai în cazul disponibilității scărilor corespunzătoare și a ieșirilor de rezervă.
80. În clădirile instituției de educație timpurie cu două nivele parapetul balcoanelor și al scărilor trebuie să fie înalt (1,3 m), cu rigletele verticale, spațiul liber între ele fiind de 0,1 m. Diviziunile orizontale în parapet nu se admit.
 - Barele de, sprijin pentru copii trebuie plasate lângă peretele scării la o înălțime de 0,5 m.
 - Scările de la mansardă, precum și cele exterioare antiincendiar trebuie închise cu jaluzele de protecție.
81. Ușile de la intrările în instituția de educație timpurie trebuie să fie dotate cu sonerie sau interfon conectat la fiecare grupă, care se deschid ușor. În perioada de timp 09-17.00 acestea se blochează pentru a îngreuna accesul persoanelor străine, dar și ieșirea nesupravegheată a copiilor din instituție. Nu se recomandă folosirea pentru uși a arcurilor în formă de spirală sau altor elemente de blocare.
82. În grupele mici se recomandă instalarea zăvoarelor la ușile de la intrare. Zăvoarele se vor instala la o înălțime inaccesibilă copiilor, iar ușile în aceste grupe vor fi închise în permanență.
83. În timpul aflării copiilor în instituție, ușile de securitate trebuie închise din interior cu ajutorul zăvoarelor, care funcționează bine. Ieșirile, trecerile, culoarele, palierele, scările, vestiarele nu trebuie blocate cu obiecte străine.
84. În timpul zilei, geamurile în grupe nu trebuie să fie închise cu draperii masive, jaluzele sau blocate cu mobilă și alte obiecte grele. Lungimea perdelelor, draperiilor nu trebuie să depășească 0,90 m. La toate geamurile trebuie să fie instalate plasă de securitate, să se deschidă în interior și să se fixeze cu ajutorul dispozitivelor speciale. Se admit jaluzele, draperii de culoare închisă în dormitoare pe timpul somnului de zi al copiilor.
85. În grupe mobilierul, tablourile, dulapurile, cuierul pentru haine, suporturile pentru flori trebuie fixate trainic de podea sau perete. Se interzice folosirea pionezelor, cuielor la o înălțime accesibilă copiilor.
86. Medicamentele, dezinfectantele, vasele folosite pentru dezinfectarea olițelor și a veselei, chibriturile, termometrele trebuie păstrate în locuri inaccesibile copiilor.
87. Cablurile de conexiune a rețelei electrice trebuie să fie izolate, iar aparatele electrice dotate de copii.
88. Se interzice instalarea prizelor de curent electric mai jos de 1,5 față de nivelul podelei și al paturilor. Se interzice utilizarea prelungitoarelor cu instalarea acestora la podea.
89. Se interzice utilizarea plonjoarelor, altor aparate de încălzit apă, a aparatelor de încălzit, în deosebi cu spirale deschise în grupe, dormitoare, blocuri sanitare, vestiare.
90. În instituțiile de educație timpurie în care încălzirea este la sobe, focul se face cu cel puțin o oră până la venirea copiilor. Dacă copiii se află noaptea în încăpere, focul în sobe

se face cu 2 ore înainte de somn. Pentru a evita incendiul, arsurile și traumatismul la copii, aparatele de încălzire trebuie izolate.

91. Personalul instituției de educație timpurie (educatorii, dădacele) din serviciul de noapte trebuie să fie pregătit pentru acordarea primului ajutor medical în caz de îmbolnăvire a copiilor.
92. Personalul schimbului de noapte e obligat să verifice aparatajul disponibil antiincendiar și funcționarea lanternelor electrice, starea căilor de evacuare și să posede cheile de la intrare.
93. Fiecare grupă, dormitor va fi dotat cu termometre de măsurare a temperaturii aerului. E necesară verificarea permanentă a temperaturii cu înregistrarea în registru special, a umidității aerului, iluminării artificiale și naturale.
94. În grupe nu se admite creșterea plantelor liane, oleandă, primula, cactuși, ficus, alte plante otrăvitoare. E recomandabil, pentru flori, terariu, păsări decorative, acvariul, colțuri special amenajate în afara grupei, pentru a preveni alergiile, alte boli la copii.

VI. Organizarea procesului educațional

a) Venirea și plecarea copiilor. Filtrul de dimineață. Igiena copiilor

95. În instituția de educație timpurie se admit copiii sănătoși, fără viroze, febră, eliminări nazale, tuse. Se interzice categoric admiterea copiilor bolnavi la grădiniță, cât și administrarea oricăror medicamente în scop de tratament.
96. Copiii sunt admiși în instituția de educație timpurie în îmbrăcăminte și încălțăminte curată, spălați, cu unghiile curate, tăiate scurt, pieptănați, cu urechile spălate, fără insecte/pediculoză pe cap.
97. Părinții/ reprezentanții legali ai copiilor sunt obligați să aducă și să ia copilul în/din instituția de educație timpurie de la educatorul din grupă, care este în tură și să anunțe despre starea generală a copilului. În grupele de creșă copiilor li se măsoară și temperatura corpului.
98. Se interzice intrarea și ieșirea copiilor din grădiniță fără părinți/reprezentanți legali, sau să fie lăsat la poarta instituției pentru a ajunge în grupă de sinestătător.
99. Se interzice categoric copiilor plecarea fără adult din instituție.
100. Este inadmisibilă încredințarea micuțului unor persoane străine, părinților/reprezentanților legali în stare de ebrietate, drogați, sau copiilor sub vârsta de 16 ani. În astfel de situații se evită conflictele cu persoanele care vin după copil, dar se explică liniștit care sunt pericolele pentru copil. În caz de necesitate se apelează la personalul din instituție sau la poliție (se acționează după caz).
101. Părinții/reprezentanții legali ai copilului pot beneficia de serviciile rudelor de a aduce/lua copilul de la grădiniță numai după o prealabilă înștiințare a personalului instituției de educație timpurie cu prezentarea unei cereri și copia actului de identitate a persoanei ce va prelua copilul.
102. În caz de plecare din țară a ambilor părinți pe o perioadă de până la 3 luni, aceștia perfectează o procură la notar prin care încredințează copilul în perioada respectivă unei persoane/rude concrete. În situația când ambii părinți pleacă din țară pe o perioadă mai mare de 3 luni, părinții perfectează actele la Direcția drepturilor copilului pentru persoana tutelară în grija căreia se va afla copilului. În ambele situații copia actelor indicate se prezintă în instituție și se anunță directorul și educatorii de la grupă.

103. În cazul când copilul acuză dureri, febră, frisoane, vomă, etc. sau se traumatizează, educatorul este obligat să anunțe asistenta medicală, directorul instituției și părinții/reprezentanții legali ai copilului. Până la venirea părinților/reprezentanților legali, copilul va fi izolat în izolatorul cabinetului medical și asistat/supravegheat de asistenta medicală. În situații de urgență, imediat se apelează medicina de urgență.
104. Îmbrăcămintea și încălțăminte de stradă a copiilor trebuie să corespundă anotimpului și timpului de afară. Îmbrăcămintea și încălțăminte de grupă trebuie să fie confortabilă pentru jocuri și activități, fără a stingeri mișcările copiilor. Încălțăminte trebuie să fie cu talpa nealunecoasă, cu ștaif, un toc mic, să stea bine fixată pe picior, în scopul prevenirii tălpii plate și luxațiilor/traumatismelor de picior, cu curelușă sau lipici. Fiecare copil trebuie să dispună de un set de lenjerie intimă pentru situații neprevăzute, îmbrăcăminte și încălțăminte sport, pijama, pantofi de grupă. Se interzic șlapii, papucii de cameră moi, fără ștaif și toc mic. Se interzic copiilor fularele, căciulile ce se leagă prin nod, pentru prevenirea strangulării. Se admit fulare – tip burlan și căciulile cu nasture sau fără șireturi de legat.
105. Se interzic copiilor accesorii precum: broșe, inele, brățări, mărgel, lăntișoare cu diverse pandantive/cruculițe, cercei suspendabili la fetițe în scopul prevenirii traumatismelor, tăieturilor, strangulărilor etc.

b) Organizarea activităților integrate

106. Activitățile integrate se vor organiza în prima jumătate a zilei, după dejunul de dimineață. De la o vârstă la alta activitățile integrate vor dura între 30 min, până la 70 min. Obligatoriu în perioada aceasta se vor organiza rutine și tranziții, pauze dinamice.
107. Activitățile integrate, se vor organiza doar cu respectarea normelor sanitaro-epidemiologice în încăperi bine aerisite, cu efectuarea curățeniei umede. Temperatura în grupă trebuie să fie nu mai joasă de +18+20°C, iar în sala de muzică și de sport nu mai joasă de +16+18 °C, în dormitor nu mai joasă de +19°C, iar în blocul sanitar nu mai joasă de +20°C.
108. La organizarea procesului educațional se va ține cont de următoarele cerințe:
- centrele de activitate vor fi astfel amenajate ca cele ce solicită citire, scriere, pictare să se afle în zona de lumină naturală pentru a preveni probleme ce țin de acuitatea vederii. Centrele liniștite vor fi separate de cele zgomotoase (jocuri de masă, blocuri, joc de rol).
 - copiii vor fi asigurați cu mobilier ergonomic, corespunzător taliei fiecărui copil, pentru prevenirea diverselor maladii ce țin de coloana vertebrală și acuitatea vederii. Pentru prevenirea traumatismelor mobilierul trebuie să aibă tapițeria rezistentă la incendiu, să fie fixat, fără defecțiuni și fără colțuri ascuțite.
 - spațiul grupei trebuie să fie astfel amenajat, încât să permită trecerea liberă de la un centru de activitate la altul.
109. Toate materialele didactice pentru copii vor fi aranjate pe rafturi, polițe, în dulapuri deschise, fixate bine. Obiectele ascuțite, care taie, înțepă (cuțite, foarfece, ace) se vor păstra în locuri sigure, unde copiii nu au acces.
110. Lucrul cu foarfecele, acul de cusut, lipiciul se va organiza doar sub supravegherea adultului/educatorului. Foarfecele vor fi cu capetele rotunjite. Educatorul va ști exact câte perechi de foarfece, ace are în grupă. Acele și foarfecele se vor păstra în dulapurile cu materiale didactice ale educatorului, unde copiii nu vor avea acces la ele. Lipiciul va fi doar nontoxic, pregătit din făină sau amidon, de educator.

111. Se interzice utilizarea aparatelor radio, casetofonelor, centrelor muzicale cu sonorul tare, dar și comunicarea cu glas tare, strigătele, pentru prevenirea scăderii acuității auzului la copii.
112. Copiilor li se vor da spre utilizare la activități, doar obiecte ce nu prezintă pericole, în stare funcțională cu mânere bine fixate.
113. Se interzice în grupă utilizarea lamelor de bărbierit, ojei de unghii, seringilor.
114. Educatorii la realizarea procesului educațional, dar și în alte momente de regim vor organiza și activități ce țin de prevenirea traumatismelor, a diverselor pericole cu obiecte în încăpere, stradă.
115. Categorie se interzic temele pentru acasă pentru copiii din instituțiile de educație timpurie.
116. La organizarea colțului naturii în spațiul grupei de copii se interzic plante otrăvitoare și cu spini. Plantele de cameră în colțul naturii vor fi amplasate astfel ca copilul să le poată îngriji, stând cu picioarele pe podea, fără a se urca pe diverse obiecte. La stropirea plantelor copilul trebuie să țină stropitoarea mai jos de nivelul pieptului, pentru ca apa să nu se verse în mânecă sau pe haină.
117. Se interzice amplasarea plantelor cu frunze mari pe geamuri, care scad din nivelul iluminatului natural. Înălțimea florilor pe pervazul ferestrei nu trebuie să depășească 15 cm de la pervaz.
118. Suporturile pentru flori în grupă trebuie să fie fixate bine și să nu depășească înălțimea de 65-70 cm de la podea.
119. Îngrijirea plantelor copiii vor realiza în prezența adultului cu echipament (șorțuri de polietilenă, mânecare) și inventar special (stropitori, etc).
120. Deserviciului copiilor la activități, în colțul naturii și la servirea mesei se vor organiza doar cu supravegherea adultului. Copiii vor îndeplini însărcinări de muncă de la vârsta de 3 ani. Deserviciu, copiii vor efectua doar de la vârsta de 5 ani.
121. În timpul efectuării deserviciului sau unor sarcini, categoric se interzice copiilor să transporte hrana, apa, sau alte obiecte fierbinți.
122. Se interzice categoric implicarea copiilor în activități de muncă ce solicită soluții biodistructive sau soluții de curățare (spălarea chiuvetelor, a meselor, curățarea și evacuarea resturilor de hrană, colectarea lenjeriei murdare, lucrul în blocul sanitar etc).
123. Activitățile deserviciu implică copiii la repartizarea materialelor didactice la activitățile integrate, îngrijirea plantelor în colțul naturii, aranjarea meselor pentru servire. Aceste activități nu trebuie să depășească mai mult de 20 min în zi.

c) Organizarea activităților de muzică și educația fizică

124. Activitățile de muzică și educație fizică se vor organiza în săli de muzică și sport, iar în lipsa acestora în spațiul grupei.
125. Activitățile de muzică și educație fizică se vor organiza doar cu respectarea normelor sanitaro-epidemiologice în încăperi bine aerisite, cu efectuarea curățeniei umede. Activitățile vor începe doar după ce podeaua este uscată pe deplin.
126. Copiii vor purta încălțăminte și îmbrăcăminte de sport la activitățile de educație fizică, iar la muzică – încălțăminte de sport (balerini). În cazul când activitățile de muzică și educație fizică se organizează în spațiul grupei, se îndepărtează toate obiectele, mesele și scaunele pentru prevenirea traumatismului la copii.
127. Pentru deplasarea copiilor la activitățile de muzică și educație fizică în sala de muzică și sala de sport, dar și la activități copiii vor fi însoțiți în capul de coloană de educator și în coada coloanei de asistentul de educator. Se interzice categoric copiilor cățărarea pe balustradele scărilor, sărituri peste 2 trepte ale scărilor.

128. La îndeplinirea diferitelor mișcări de bază, educatorul sau asistentul de educator va fi prezent alături de copii pentru a preveni diverse traumatisme.

d) Organizarea plimbărilor în aer liber. Munca în natură

129. Plimbările în aer liber se organizează zilnic până la 4-4,5 ore în zi. În cazul când condițiile meteo sunt nefavorabile, temperatura aerului este joasă, organizarea plimbărilor se coordonează cu asistenta medicală, cu reducerea timpului de aflare în aer liber.

130. Plimbările se organizează de 2 ori în zi: în prima jumătate a zilei după activitățile integrate, până la prânz și a doua plimbare - după somnul de zi sau înainte de plecarea copiilor acasă.

131. La temperatura aerului mai joasă de -15°C și viteza vântului mai mare de 7 m/sec. timpul prevăzut plimbărilor se reduce. Plimbările în aer liber nu se organizează în cazul când temperatura aerului e mai joasă de -15°C și viteza vântului mai mare de 15 m/sec pentru copiii cu vârsta de până la 4 ani, iar pentru copiii cu vârsta de 5-7 ani nu se organizează plimbări la temperatura aerului mai joasă -20°C și viteza vântului mai mare de 15 m/sec.

132. Plimbarea în aer liber se organizează pentru toți copiii din grupă. Nu se admite aflarea în grupă a unor copii în perioada dată.

133. Odată cu ieșirea la plimbare a copiilor, în grupă se deschid geamurile pentru aerisire.

134. Înainte de a ieși la plimbare, educatorul e obligat să examineze îmbrăcămintea și încălțăminte copiilor, dacă corespund condițiilor meteo.

135. Educatorul e obligat să le amintească copiilor regulile de securitate la ieșire și intrare de la plimbare în încăpere: să nu alerge, împrânceană, îngheșuie, la coborârea /urcarea scârilor de la etajul doi să se țină de bară, să nu țină în fața lor obiecte mari, jucării care le-ar împiedica vizualizarea drumului. La plimbare să nu se cațere pe copaci, gard, să nu atingă obiecte necunoscute, seringi, etc., să nu discute la gard cu persoane necunoscute sau să accepte de la aceștia dulciuri, alte obiecte; să nu arunce cu pietre, crengi, să nu consume poame de pe arbuști, ciuperci etc, să nu aducă obiecte de pe teritoriu în grupă.

136. Copiii trebuie să fie asigurați cu haine suplimentare în caz de timp meteo nefavorabil. Acestea trebuie să fie aduse în prealabil de părinți și păstrate în dulăpașul individual al copiilor.

137. La organizarea plimbărilor în aer liber, educatorul va ține cont de următoarele: respectarea regimului zilei, respectarea timpului de aflare în aer liber, alternarea activităților copiilor (observări în natură, munca în natură, jocuri sportive, jocuri dinamice, exerciții fizice, lucrul individual/de recuperare cu copilul, jocuri liber alese).

138. Jocurile de mișcare cu copiii se vor organiza spre sfârșitul plimbării, înainte de intrarea în grupă, ținând cont de anotimp. Pentru prevenirea surmenajului, oboselii, transpirației la copii, jocurile de mișcare de mobilitate înaltă se vor alterna cu cele de mobilitate medie sau joasă.

139. Înainte de a ieși cu copiii la plimbare, educatorul va verifica inventarul și attributele de joacă de pe teren; echipamentul pentru organizarea activităților de muncă în natură cu copiii, jucăriile, dacă nu sunt deteriorate.

140. La întoarcerea în grupă de la plimbare, educatorul se va asigura că în grupă sunt toți copiii; va verifica dacă nu au rămas la teren lucruri/obiecte personale ale copiilor.

Plimbările pe timp de vară

141. În scopul asanării copiilor în perioada de vară se va organiza aflarea copiilor în aer liber pe o perioadă mai mare de timp, decât pe parcursul anului.
142. În perioada de vară activitățile cu copii se vor organiza în aer liber și anume: activități distractive, spectacole, excursii, activități de artă, activități cu apa (scăldatul în piscine) stropitul cu apă din furtun, stropitoare, cu supravegherea educatorului și a asistentei medicale, jocuri în nisip, jocuri pe tobogane. Se vor exclude activitățile ce țin de domeniul cognitiv.
143. Înainte de organizarea jocurilor în nisip, acesta va fi afânat, ridicat în moviliță și opărit cu apă clocotită pentru a distruge oule de helminți/paraziți.
144. Organizarea jocurilor la tobogane, leagăne, se va efectua cu supravegherea educatorului.
145. În perioada de vară educatorii vor organiza mai multe activități ce țin de prevenirea pericolelor, traumatismului, prevenirea înecului, a incendiilor, regulile de comportare în stradă, regulile circulației rutiere.
146. Activitățile de muncă în natură cu copiii în perioada de vară se vor organiza dimineața până la dejun și seara după cină.
147. Se interzic jocurile cu apă pe timp rece, cu vânt.
148. În perioada estivală toți copiii trebuie să dețină pălărioare de soare pentru prevenirea insolațiilor. În caz de absență, educatorul le confecționează din hârtie și le amintește părinților despre necesitatea asigurării cu echipament pentru cap.
149. Pe timp de caniculă copiii se vor afla la umbra copacilor, sub umbrele. Asistenții de educatori vor stropi mai frecvent cu furtunul cu apă, terenul de joacă.
150. Pe timp de vară se vor organiza băi de soare pentru copii, alternate cu jocuri la umbră. Băile de soare se vor organiza la indicațiile și cu supravegherea asistentei medicale.
151. Pe timp de vară se va organiza călirea copiilor cu mers desculț prin iarbă, asfalt, teren, doar cu examinarea preliminară a acestora la prezența obiectelor ascuțite, cioburi de sticlă, pietre.
152. În perioada de vară educatorul cu asistentul de educator va avea grijă să asigure regimul de consumare a apei potabile/de băut de către copii. Astfel în pavilionul de joacă va fi adus platoul cu căni și apă în vase pentru servirea apei de către copii.
153. În timpul plimbărilor în aer liber vara, educatorul va asigura supravegherea și siguranța copiilor în timpul plimbărilor cu bicicleta, trotineta. La plimbarea cu bicicleta, trotineta, educatorul va ține cont de efortul fizic al copilului și respectarea regulilor de securitate.
154. Primăvara – Vara – Toamna, educatorul se va asigura că pe teritoriul grupei nu sunt țânțari, albine, viespe, căpușe, plante înfloritoare alergice, ciuperci, pomușoare pentru a preveni înțepăturile, mușcăturile, alergiile, otrăvirile/intoxicațiile la copii.
155. Pe timp de ploaie copiii se vor juca în pavilion. În caz că copiii își udă îmbrăcămintea și încălțăminte, aceștia sunt duși în grupă și îmbrăcați/încălțați în îmbrăcăminte/încălțăminte uscată. Îmbrăcămintea și încălțăminte udă se pune la uscat.
156. La întoarcerea de la plimbare copiii își vor spăla picioarele sub dușul din blocul sanitar, le vor șterge cu prosopul de picioare, vor încălța încălțăminte de grupă, îmbrăca lenjerie intimă curată, apoi îmbrăcămintea. Se interzice servirea mesei în pielea goală (în chiloți).

Plimbările pe timp de iarnă

157. În timpul plimbărilor pe timp de iarnă educatorul va asigura supravegherea și siguranța copiilor la jocurile cu zăpadă, lunecuș, trasul cu săniuța și anume:
- nu va permite copiilor să mănânce zăpadă și țurțuri;

- în timpul alunecării cu săniuța de pe derdeluș nu va permite copiilor să întoarcă sania cu spatele spre vale;
- nu va permite copilului următor să alunece cu săniuța până ce anteriorul nu a ajuns jos la capătul traseului;
- obligatoriu la jocurile cu săniuța un adult (educatorul) va fi în vârful derdelușului, iar alt adult (asistentul de educator) va fi jos la capătul derdelușului.

VII. Organizarea excursiilor, plimbărilor, marșurilor turistice în afara instituției

158. Se permite organizarea excursiilor, plimbărilor, marșurilor turistice în afara instituției cu copii cu vârsta doar de 5-7 ani.
159. Toate excursiile, plimbările, marșurile turistice în afara instituției se vor organiza doar în prima jumătate a zilei, după dejun. Timpul acordat excursiilor, plimbărilor, marșurilor turistice nu va depăși 2 – 2,5 ore.
160. Pentru organizarea excursiilor, plimbărilor, marșurilor turistice ce nu depășesc 2 km și nu necesită transport, se va emite ordin intern în instituție, în care se va stipula data, destinația, numărul de copii, timp utilizat, persoane responsabile, anexă cu lista copiilor.
161. Pentru organizarea excursiilor ce depășesc 2 km cu deplasare în alt capăt de localitate sau altă localitate, se va înainta un demers prealabil cu 3-4 zile către Organul Local de Specialitate în Domeniul Învățământului de a permite organizarea excursiei, unde se va indica data, locația, scopul, numărul de copii, denumirea autocarului/agenției care organizează excursia, persoanele responsabile.
162. La întoarcerea din excursie se va anunța administrația instituției despre finalizarea și revenirea în instituție.
163. Educatorul e obligat să cunoască, studieze în prealabil traseul pentru toate excursiile, plimbările, marșurile turistice în afara instituției.
164. Excursiile la diverse obiecte cum ar fi: fabrici, uzine, ferme, gospodării agricole, grădina zoologică, etc., unde copiii vor observa funcționarea diferitor mecanisme, aparate, utilaje, dar și viața animalelor, vor fi planificate din timp, iar copiilor li se va vorbi despre regulile de comportare în astfel de locuri.
165. În timpul excursiilor, plimbărilor, marșurilor turistice în afara instituției, copiii vor fi însoțiți de cel puțin 2 adulți.
166. La traversarea străzilor e necesar să se respecte regulile circulației rutiere. În oraș străzile se vor traversa la trecerile pietonale, pasaje subterane, la semafor. Educatorii trebuie să aibă 2 stegulețe roșii, pentru oprirea transportului la traversarea străzii. La traversarea unei străzi educatorul iese în mijlocul străzii cu stegulețul, oprește mișcarea transportului, permițând să treacă grupa de copii, până la încheierea coloanei.
167. În timpul deplasării un educator va fi în capul coloanei, iar alt educator în capătul coloanei.
168. În timpul excursiilor, plimbărilor, marșurilor turistice copiii se vor deplasa în perechi, ținându-se de mâini. Nu se admite ca copiii să țină în mână jucării, alte obiecte. Toate jucăriile, alte obiecte necesare se vor afla la educatori.
169. Se interzice organizarea plimbărilor, excursiilor, marșurilor turistice în preajma magistrelor, căilor ferate, construcțiilor, bazinelor acvatice, pe străzile aglomerate cu circulație intensă a transportului.
170. Se interzice categoric scăldatul în bazinele acvatice, consumarea diferitor fructe, pomușoare din pomii, arbuștii de pe traseul parcurs.
171. Organizarea excursiilor, care presupune un traseu mai lung de 2 km cu deplasări în alt capăt al localității sau altă localitate, se va efectua cu transport specializat, adaptat

pentru copii. Autocarul va fi asigurat cu scaune cu centuri de siguranță. În timpul deplasării cu autocarul, copiii vor fi cuplați cu centurile de siguranță. În autocar vor fi îmbarcați copii după numărul de scaune. Nu se admite călătoria în picioare, sau 2 copii pe un scaun în autocar.

172. Marșurile turistice se vor organiza doar în perioada de vară. Obligatoriu în timpul marșurilor va fi prezentă și asistenta medicală care va avea cu sine trusa de acordare a primului ajutor medical și șoc anafilactic.

173. La organizarea marșurilor turistice, în afara instituției ce presupune mersul pe jos, toți copiii vor fi echipați cu rucsacuri în spate în care vor avea o sticlă cu apă de băut, un fruct, șervețele de hârtie, vor purta chiapiuri pe cap, încălțăminte sport. Educatorii vor fi și ei echipați cu rucsacuri în care vor avea apă de băut, pahare de plastic, pături pe care se vor așeza copiii, diverse attribute de joacă.

174. În timpul excursiilor, marșurilor turistice ce presupune mersul pe jos se vor organiza popasuri cu durate de 10 min la fiecare 30 min de mers.

175.

VIII. Organizarea somnului de zi

176. Somnul de zi se va organiza zilnic după prânz pentru toți copiii. Copiii care nu pot dormi vor sta întinși în pat și nu vor deranja alți copii.

177. Timpul acordat pentru somnul de zi va fi de cel puțin 2 ore.

178. În timpul somnului de zi al copiilor prezența educatorului sau a asistentului de educator este obligatorie în dormitoare.

179. Dormitoarele vor fi bine aerisite, geamurile acoperite cu draperii de culoare închisă.

180. În dormitor fiecare copil doarme în patul personal, marcat conform normelor sanitare.

181. Pe perioada de vară geamurile în dormitor vor fi deschise, fără a fi flux de curent. Pe perioada iernii se admite oberlihtul deschis în timpul somnului.

182. Pentru somnul de zi, copiii vor îmbrăca pijamale pe perioada de toamnă-primăvară. Pijamalele se vor păstra în pungi sub pernă în dormitor.

183. Copiii înainte de somn vor dezbrăca îmbrăcămintea de zi și o vor aranja în grup pe marginea scăunelului. Încălțăminte o vor lăsa lângă pat pe covoraș.

184. Paturile în dormitor vor fi amplasate astfel ca să asigure trecerea liberă a copiilor și adulților și vor fi la distanță de 0,30 m de sursele de încălzit. Nu se admite amplasare paturilor în căile de evacuare.

185. Educatorul va interzice copiilor intrarea în dormitor cu diferite obiecte, cu hrană în gură.

186. Educatorii vor citi copiilor zilnic la somnul de zi o poveste/povestire timp de 10-15 min.

IX. Organizarea alimentației copiilor

187. Bucatele se eliberează de la blocul alimentar conform unui grafic de distribuire a bucatelor, aprobat de către directorul instituției.

188. Bucatele se eliberează de la blocul alimentar doar în perioada de timp când pe coridor, scări nu sunt copii.

189. Nu se admite trecerea părinților cu copii pe holul de amplasare a blocului alimentar.

190. Personalul de deservire – dădacele, asistenții de educatori – recepționează bucatele finite de la blocul alimentar în vase cu capac, marcate conform felului de bucate

- și corespunzător numărului de copii, fiind echipat în vestimentație specială (halat alb, șorț și bonetă curate) și respectând orarul de repartiție a bucatelor și meselor.
191. Înainte de recepționarea bucatelor de la blocul alimentar și de repartizarea bucatelor în farfurie, personalul de deservire se spală bine pe mâini cu apă caldă și săpun.
 192. Personalul de deservire le servește copiilor bucatele separat:
 - 1) supele/ciorbele – în farfurii adânci;
 - 2) garniturile, sosurile, salatele – în farfurii plate;
 - 3) pâinea – în coșulețe;
 - 4) băuturile – în căni/pahare.
 193. Se interzice categoric de a servi în aceeași farfurie două feluri de mâncare.
 194. La servirea mesei pentru copiii de vârstă antepreșcolară, bucatele se repartizează în farfurii pe masa de lângă bufet. Copiii sânt așezați la mese, după care li se servesc bucatele repartizate în farfurii. Copiii de vârstă antepreșcolară și preșcolară mică folosesc doar lingura și lingurița de ceai pentru mâncare.
 195. Pentru copiii de vârstă preșcolară bucatele se repartizează în farfurii pe mesele de servire. Copiii sânt așezați la mese doar după ce masa este servită. Copiii cu vârsta de 4-5 ani folosesc lingura, furculița și lingurița de ceai, iar copiii cu vârsta de 5-7 ani, opțional, și cuțitele de servit.
 196. Pentru menținerea temperaturii bucatelor, următorul fel de bucate se servește copiilor pe măsura consumării felului anterior.
 197. În timpul distribuirii bucatelor în farfurii se interzice aflarea copiilor, cât și organizarea jocurilor în preajma mesei de distribuire a bucatelor, dar și a meselor de servit.
 198. Se interzice să se aducă apă clocotită în grupă, bucate cu temperatură mai înaltă de 70°C;
 199. Se interzice repartizarea bucatelor în veselă de plastic, de aluminiu, de ceramică și de sticlă. Vesela în grupă va fi din porțelan sau inox, tacâmurile din inox.
 200. Se interzice categoric copiilor să consume aducă și să consume produse de acasă, doar în cazuri excepționale (dietă specială a copilului pe care nu o poate asigura instituția).
 201. Înainte de servirea mesei, dar și după alte activități, copiii se spală pe mâini cu apă caldă și săpun, apoi se așează la masa servită, fără a mai fi implicați în alte activități.
 202. După servirea bucatelor copiii își strâng farfuriile și tacâmurile și le pun pe masa de la bufet.
 203. În timpul servirii mesei educatorul supraveghează copiii urmărind ca aceștia să mănânce în liniște, fără a face zgomot cu lingura/ furculița în farfurie și fără a-și/a dăuna cu tacâmurile, să mestece cu gura închisă fără a produce zgomote, să nu mai mestece hrană când se ridică de la masă.
 204. Educatorul îi încurajează pe copii/elevi să servească din fiecare fel de bucate, fără a-i forța să o facă.
 205. Educatorul categoric nu îi forțează pe copii să consume toată hrana din farfurii sau bucatele care nu le plac.
 206. Educatorul îi atenționează pe copii să servească fiecare fel de bucate cu tacâmul corespunzător.
 207. Educatorul le amintește copiilor să folosească șervețelele de hârtie pe măsura necesității.
 208. După servirea bucatelor educatorul le amintește copiilor să se spele pe mâini cu apă și săpun, să își clătească gura.

X. Igiena copiilor

a) Igiena mâinilor

209. Spălătul mâinilor trebuie să se facă obligatoriu cu apă și săpun, spălarea numai cu apa nefiind suficientă. Spălarea mâinilor trebuie făcută cu apa curgătoare, și nu „*din lighean*”.
210. Educatorul va solicita copiilor să-și spele mâinile:
- înainte de a se așeza la masă,
 - după servirea mesei,
 - după ce iese de la toaletă,
 - când vine de la joacă/plimbare,
 - după ce s-a jucat/atins un animaluț,
 - înainte și după activitățile din grupă
 - după ce a dus mâna la gură, pentru a strănuta.
211. Pentru a fi eficientă, spălarea mâinilor trebuie făcută după o tehnică corectă, și anume:
- copilul deschide robinetul și își moaie/umezește mai întâi mânuțele în apă caldă;
 - apoi, își pune în căușul palmei săpun lichid de preferat celui solid, care e mai ușor de contaminat și își freacă bine palmele, una de alta și pe față și pe dos, cât și printre degete, (a nu se uita porțiunea dintre degete și din zona unghiilor!);
 - timp de 20 secunde - 1 minut;
 - mâinile se săpunesc apoi se clătesc cu apă de 3 ori (cel puțin de 2 ori);
 - clătirea se face sub jetul de apă, dinspre vârful degetelor spre încheietură, ținând palmele îndreptate în sus;
 - în cazul folosirii săpunului solid, acesta se clătește de clăbucul și murdăria rămasă pe el și se pune curat în săpunieră;
 - mâinile se mai freacă o dată și se clătesc bine cu apă, apoi se închide robinetul;
 - apoi, cu un prosop uscat și curat (sau, și mai bine, cu hârtie de unică folosință), mâinile se șterg până la uscare deplină.
212. În cazul când în grupă se folosește săpunul solid, educatorul va asigura pentru fiecare copil individual săpun în săpunieră deschisă, cu găuri pentru a preveni acumularea apei în săpunieră. Dacă se folosește săpunul lichid se distribuie flacoane cu săpun după numărul de chiuvete.
213. Fiecare copil va fi asigurat cu prosop individual de mâini, marcat cu numărul ce corespunde cu numărul din lista acroșată pe peretele din blocul sanitar. Prosoapele copiilor se vor păstra pe cuiere marcate cu numele fiecărui copil.
214. Pot apărea situații în care copilul trebuie să mănânce ceva sau să își ducă mâna la ochi și nu are sursa de apă și săpun. Învățați-l să aibă mereu la el și să folosească șervețele umede dezinfectante pentru a-și curăța mâinile.
215. Asigurați copilul permanent cu șervețele umede și uscate de unică folosință pentru mâini și nas.

b) Igiena corpului

216. Copiii se vor spăla pe corp în situații de murdărire la plimbare, la servirea mesei, în unele cazuri după mersul la veceu, vara, picioarele după mersul desculț.
217. Copilul/copiii vor fi spălați sub jetul de apă caldă cu temperatura de 35-37 °C în blocul sanitar în loc special amenajat. Se va folosi săpun și apă. Pentru uscarea corpului, picioarelor se vor folosi alte prosoape decât cele pentru șters mâinile.

XI. Dispoziții finale

218. Se abrogă Instrucțiunea cu privire la organizarea și ocrotirea vieții și sănătății copiilor în instituțiile preșcolare din republică (Anexă la Ordinul MÎ și MS nr. 239/380 din 01.11.1996 „Cu privire la asigurarea medico-sanitară a copiilor din instituțiile preșcolare”).
219. Se aprobă prin Ordinul Ministerului Educației Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, „Instrucțiunea privind ocrotirea vieții și sănătății copiilor în instituțiile de educație timpurie din Republica Moldova”.
220. Cunoașterea/familiarizarea personalului instituției se va realiza la angajare, periodic, trimestrial, cu emiterea ordinului intern pe instituție, contrasemnătura angajaților.
221. Cunoașterea/ familiarizarea părinților/reprezentanților legali ai copilului cu Instrucțiunea se va realiza la înscrierea copilului în instituție, periodic, după caz, la ședințele cu părinții.
222. Respectarea Instrucțiunii aprobate este obligatorie pentru personalul instituției, pentru părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor ce frecventează instituția, precum și pentru alte categorii de persoane care, direct sau indirect, intră sub incidența normelor pe care acesta le conține. Nerespectarea prevederilor actului normativ constituie abatere și se sancționează conform legislației în vigoare.